

Տարեկան գինը 10 ռուբլ կէս տարվան 6 ռուբլ:
Առանձին համարները 5 կոպէկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ:

(Պատրաստողները գիտում են ուղղակի
Тифлис. Редакция „Мшакъ“)

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տոն օրերէն):

Հայտարարութիւնը ընդունվում է ամեն լեզուով:

Հայտարարութիւնների համար վճարում են
խրաբանչիւր բառին 2 կոպէկ:

ՄՇԱԿ

„ՄՇԱԿ“ ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱ- ԿԱՆ ԼՐԱԳԻՐ 1880 ԹԻՒՆ

Կը ՀՐԵՏԵՐԵԿՎԻ ԵՄԵՆՆ ՕՐ, բացի տոն և տոնների հե-
տեւայ օրերից:
Լրագրի դիմաց և պրոգրամման նոյն են մնում: Մենք ստանում
ենք ՍԵՓԵԿԱՆ ՀԵՌԵԳԻՐՆԵՐ: «ՄՇԱԿ» տարեկան գինը
10 ռուբլ է, կէս տարվան 6 ռուբլ: Գրվել կարելի է ՄԻԼՅՆ
ԽՄԵՐԵԿՆԵՐԵՐԻ մէջ:
ԵՌԵՆՁԻՆ ՀԵՄԵՐՆԵՐԸ ծախվում են 5 կոպէկով հատր:
Օտար քաղաքներից պէտք է դիմել հետեւեալ հասցեով ԴԻՓ-
ԼԻՏԵՐ ՔԵԴԱԿՅԱ «ՄՇԱԿ»:

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Լրագրի մեղաւոր չէ. — Ներքին տեսու-
թիւն: Ներքին լուրեր: — Արտաքին տեսու-
թիւն: Համալ թիւերից: — Մշակութիւն: — Գյուղատնտեսութիւն: — Բանասիրական:
Հայ երիտասարդութիւնը:

ԼՐԱԳԻՐԸ ՄԵՂԱՌՈՐ ԶԷ

Հատ անգամ թէ ուսաց և
թէ մեր հասարակութեան մէջ
գանգատներ են լսվում լրագրու-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՀԱՅ ԵՐԵՎԱՆԻ ՈՒԹԵՐՈՐԴ

Ես պահեցի վերջի համար երիտասարդութեան
մի քանի դասեր, որոնք կազմում են հիմնական
կապիտալ մեր ժողովուրդի ապագայ բարօրու-
թեան: Իմ խօսքը գործակատարների (պրոկուրոր-
ներ), արհեստավարների և մշակների մասին է:
Մի փոքրիկ հայացք ձգելով, թէ ինչ վիճակի
մէջ էր վաճառականութիւնը թիֆլիսում 15—20
տարի առաջ: Վաճառականը որոնում էր միմիայն
խորհրդի իր ապրանքների ծախելու համար, խանութ-
ի ներքին լուսավորութիւնը ծածկում էր նա թա-
փանցիկ կտավով, կամ փոքրիկ ապակիները ներ-
կում էր կարմիր գուռով: Խաւարի մէջ նրա կար-
ծիքով աւելի լաւ էր երևում ապրանքը և աւելի
հեշտ կարելի էր խաբել ձուլարարները: Պարսկա-
կան ճաշակով չինված հին քարվանդարները բո-
լորովին համապատասխանում էին վաճառական-
ների այդ կարեւորութեանը: Հիմա էլ կարելի է
տեսնել այն տեսակ խանութները բաղնիքների կող-
մի քարվանդարներում կամ հին բաղնիքներում
(ТЕМНЫЙ РЯДЪ), Խրաբանչիւր քարվանդարայ, որ-
պէս կենտրոն մի խումբ վաճառականների, ունեւ
իր առանձին ուս տաք աշխի կամ թաշի բրա-
շին, այսինքն վաճառականների գլխավորին: Նա

թեան գէտ, թէ լրագրիների էջե-
րում տպվում են շատ անգամ
թղթակցութիւններ այս կամ այն
հասարակական և պաշտօնական
իրողութիւնների մասին, առանց
որ խմբագրութիւնները օրինաւոր
կերպով վերատուգելին հաղորդ-
ված տեղեկութիւնների ճշմար-
տութիւնը:

Եւ դեռ մեղադրանքը մենք իրա-
ւացի չենք համարում: Ինչ հնար
կայ խմբագրութեան համար վե-

վճարում էր առևտրականների մէջ ծագած վեճերը,
և թէ պաշտօնական, թէ բարոյական ազդեցու-
թիւն ունէր նրանց վրա: Վճիռները լինում էին
բերանացի, առանց որ և ինչ առևտրական: Բայց
առաջին վաճառականական դատարանի (КОММЕР-
ЧЕСКИЙ СУДЪ) բացվելուց յետոյ, որ տեղե միայն
մի քանի տարի, թաշի բրաշին երկ ազդեցու-
թիւնը թուլացաւ, թէև մինչև այսօր հին վաճա-
ռականները մի առանձին ակտիւսանքով են յիշում
վաղեմի դրութիւնը, անելով, թէ այն ժամանակ
աւելի լաւ էր, գործերը շուտ էին վճարվում:

Բայց այն օրից, երբ հին քարվանդարները ի-
րանց նշանակութիւնը կորցրին և փոխարինվեցին վրա
յայտնվեցան եւրոպական ձևով մազալիները, վա-
ճառականների կենտրոն մէջ մի նոր փոփոխութիւն
առաջ եկաւ: Ասիական դուքանը եւրոպական
մազալիի դառնալով, թիֆլիսի վաճառականն
էլ չուրան, արխայուղը և մօրթէ զգալի փոխեց,
սիրիկով, փլէտ հագաւ, շինպա կրեց, և սկսեց
եւրոպացու նման առևտուր անել, թէև բուն գոր-
ծողութեան մէջ չը փոխեցան վաղեմի ձևերը:
Այսուամենայնիւ, դա մի մեծ քայլ էր դէպի առա-
ջադիմութիւն: Թիֆլիսում մի ժամանակ մատով
էին ցոյց տալիս այն վաճառականին, որ միանգամ
ոտքը դուրս էր դրել Ռուսաստանի սահմանից:
Իսկ այժմ փարիզ, Մարսէյ, Վիեննա, Լայպցիգ,
Լոնդոն, Մանչեսթըր, Մոսկովա և Նիմֆի-Նիմֆո-
բոլ քաղաքները այնքան սովորական են դարձել
թիֆլիսեցու համար, որպէս Մոսկովայից ալ գին:
Եւ այդ փոփոխութիւնները եղան զարմանալի ա-
րագութեամբ, մի 10—15 տարով ընթացքով:

Բայց հին սովորութիւնները, որպէս յիշելի, իս-
պառ չը կորցրին իրանց հետքերը: Ես չեմ խօ-
սում վաճառականների թեթիւ բարոյականութեան,

րաստուգել ամեն լուր, ամեն թղթ-
թակցութիւն, որ ստացվում է
խմբագրութեան մէջ մանաւանդ
շատ հեռու տեղերից:

Երեւակայեցէք որ մենք մի
թղթակցութիւն ստացանք Ե-
գուլիսից կամ Մոսկովայից այս
կամ այն կատարած զեղծումի
մասին: Ի՞նչ պէտք է անի խմբա-
գիրը, միթէ նա կարող է ինքն
ճանապարհ ընկնել դէպի Եգու-
լիս կամ դէպի Մոսկովա, իրողու-
թիւնը վերատուգելու համար:
Վերջապէս նա մէկ տեղ ճանա-
պարհորդեց,—բայց ի՞նչ է կարող
ամեն տեղ և ամբողջ տարի ճա-
նապարհորդել բոլոր թղթակցու-
թիւնները վերատուգելու համար:
Մնում է միայն մի միջոց, այն է
վերատուգել մի թղթակցի հա-
ղորդութիւնը նոյն քաղաքի մի ու-
րիշ թղթակցի միջնորդութեամբ:
Բայց այդ երկրորդն էլ կարող է
սխալվել, կամ գիտակցական կեր-
պով սխալեցնել խմբագրութիւնը,
ի չար դործ ածել այն հաւատար-
մութիւնը, որ ունի խմբագրու-
թիւնը դէպի թղթակցները:

Եւ դեռ խմբագրութիւնը
կարող է միայն երկու բան անել:
Նախ յորդորել իր բոլոր թղթա-
կցներին միշտ յարգանքով վերա-

բերվել դէպի տպագրական խօսքը,
խղճմունքով վերաբերվել դէպի
իրանց նկարագրած իրողութիւն-
ները, աշխատել երբեք չը յափշ-
տակվել անձնական կրքերով և
երկրորդ՝ երբեք չը մերժել իր
լրագրի էջերի մէջ տպագրել ամեն
հաղորդած տեղեկութիւնների պաշ-
տօնական հերքումները:

Պաշտօնական հերքում ասելով
մենք չենք կամենում ասել որ լրա-
գիրը թղթ տայ իր էջերի մէջ
անվերջանալի բանակուութիւն-
ների....

Վերջապէս մենք չենք կար-
ծում որ հասարակութիւնը իրա-
ւունք ունենայ լրագրին բարոյա-
պէս պատասխանատու անել իր
էջերի մէջ տպված բոլոր թղթ-
թակցութիւնների համար: Գի-
տակցական կամ անգիտակցական
կերպով գրված անստոյգ տեղե-
կութիւններով լի թղթակցու-
թիւնը չէ կարող բարոյապէս
ստուեր գցել լրագրի բարի ա-
նուան վրա: Եւ թէ սխալ էք
գտնում հաղորդված բոլոր, կամ
թղթակցութիւնը, — հերքեցէք
նրան և լրագիրը իր պարտաւո-
րութիւնը կը համարի տպել այդ
ձեր հերքումը:

Հասարակութեան վերե յիշ-

անկանօն հաշտապահութեան և ուրիշ անկարգու-
թիւնների մասին: Միայն կասեմ, ինչ որ վերաբե-
րում է երիտասարդ գործակատարներին: Առհա-
սարակ թիֆլիսեցի վաճառականը իրատ դժուար
ութիւններ է ընդունում իր խանութում մի աղբիւ
վաղեմի և պատրաստված գործակատար (պրի-
կազի), որ թողել էր իր ծառայութիւնը և ուրիշ
տեղ էր որոնում: Այսպիսիներն շատ չեն հաւա-
տում, քան լաւ լինելը, իր խաղէկը ձեռքից բաց
չէր թողնի, մտածում են նրանք: Եւ այս պատ-
ճառով մեր առևտրական աշխարհում չը կայ դու-
րակատարների մի առանձին դաս, որ ազատ լի-
նէին իրանց գործունէութեան մէջ և ցանկացած
մարդու մօտ ծառայութիւն ընդունէին: Համարեա
բոլոր խանութներում դեռ պահպանվում է հին
սովորութիւնը, վեր առնել փոքրիկ աշակերտներ,
որոնք սովորելով, վերջը գործակատարներ են
դառնում: Գծուր է նկարագրել, թէ որքան տան-
ջանքների պէտք է համբերէ որոշման աշակերտը,
և որքան տարիներ պէտք է ձրի ծառայէ, մինչև
կարողանայ գործակատարութեան աստիճանի հաս-
նել: Դա մի ամբողջ կուրս է, որ նա պէտք է
անցկենայ սարսափելի տոկոսներով: Առհա-
սարակ այսպէս է լինում. աշակերտութիւնից նա
դառնում է իր խաղէկին գործակատարը, ուսման
է ստանում, յետոյ փոքրիկ գումարի տէր դառնա-
լով, իր համար առանձին առևտուր է սկսում:
Թիֆլիսի բոլոր նշանաւոր վաճառականները ըս-
կան են աշակերտութիւնից: Նրանք առաջ եղել են
աղքատ աշակերտներ:

Խանութի աշակերտը ամբողջ օրը մեքենայի
նման պարտվում է, մի րոպէ հանգստութիւն չու-
նի, նստել չէ կարող, ուսում է ոտքի վրա: Նր-
անմ նրան կը տեսնէք խանութից դուրս, քաշված

մի անկանօն, նիւտում է: Որքան քաղցր են հան-
գստութեան այն մի քանի րոպէները, որ նա դո-
ղանում է իր վարպետի զգոյշ հսկողութիւնից:
Ծանր տպութիւնը զարթոնում է նրան, և նա այ-
տասուքը սրբելով, կրկին ներս է վազում աշ-
խատելու: Աշակերտը աւելի բախտաւոր կը լինել,
եթէ չը ստիպվէին կատարել, բացի խանութից, և
խաղէկին տան պատասխանութիւնները: Աղբիւ
պարտի ապագայանքները սաստիկ յոգեկոծում են
նրան: Կիրակի օրերը նա աղաւտ է: Այսօր գոր-
ծում է իր համար: «Ручеиіі базага» կոչված աս-
նալուսաւանդում փոքրիկ աշակերտը ծախում է
զանազան իրեղէններ: Նա ընկերացել է իր նման
մի ուրիշ աշակերտի հետ, և տարվայ ընթացքում
խնայած կոպէկներով, որ գումարվել էր նրանց
ստացած ապրանքանիւրից, կազմել են մի փոք-
րիկ կապիտալ: Սկզբնի վրա դարձած է նրանց
վաճառքը.—զանազան տեսակ սապոններ, սանի-
տեր, թաշիկներ, գուլերներ, և ուրիշ այս տե-
սակ իրեղէններ: Աղբիւ ծախելով գնողներ են
հրաւիրում և վաճառում են: Այդ հիմն է նրանց
ապագայ մեծ գործունէութեան:

Որպէս խանութի մէջ ոտքի վրա սովորում է
աշակերտը առևտուրի եղանակները, որպէս ծանօ-
թանում է ապրանքների հետ, այնպէս էլ ոտքի
վրա ծանօթանում է նա առևտրի հետ և սովոր-
ւում է գրել կարգաւ: Նրա վարձապետը լինում
է իրանց մեծ աշակերտը: Տառերի գործածու-
թեան մէջ, ի հարկէ, հետեւեալ վարձվում է նա,
բայց դարձեալ մնում է անգործ: Բացառութիւն
պէտք է համարել այն աշակերտները, որոնք որ և
ինչ ծխական դպրոցում աւարտելուց յետոյ խա-
նութ մասնէին: Մեծամասնութեան չլրան վիճակ
է խանութը. այսուհի ստանում են նրանք իրանց

ված գանգաւորները աչքի առջև ունեւորի այժմ երբ «Մշակի» գոյութեան դարձեալ մի տարին է վերջանում, պարտաւորութիւններ համարում նորից յիշեցնել մեր բոլոր թղթակիցներին շատ անգամ կրկնված մեր հրաւերը խղճմունքով և զգուշութեամբ վերաբերվել դէպի իրողութիւնների նկարագրութիւնը:

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ռուսաց «Слово» ամսագրի նոյեմբերի տետրակի մէջ տպված է մի շատ գեղեցիկ յօդուած, որի վրա մեր ընթերցողները ուշադրութիւն ենք դարձնում: Յօդուածի վերնագիրն է «Картины изъ провинціальной жизни»:

ՅԱՐԻՑԻՆԻՅ ասացանք 125 թ. որ նուրբաւ է մի քանի անձնանքները Անիի մէջ հիմնելու ուսումնարանի օգտին: Նորիստուութիւնները մէջ ուրախութեամբ նշմարում ենք նոյն ազգանունները, որ ստորագրել էին այս տարի 400 թ. աւելի «Արարական» ընկերութեան օգտին և ի՞նչ չենք սխալվում, այդ եռանդով վաճառական կողմից ներքէ մեծ մասով դարբանացիք են: Թէպէտ շատ միջոցաւորական է այդպիսի տաք եռանդը Ռուսաստանի մի փոքրիկ քաղաքից, բայց Անիի ապագայ ուսումնարանի հաստատութիւնը չը գտնելով դեռ ժողովրդականութիւն մեր լրացրութեան մէջ, մենք ստիպված ենք կամ սպասել ուսումնարանի հիմնադրներին արձագանքին, կամ թէ դարձնել այդ փողը կրկին «Արարական» ընկերութեան օգտին եթէ միայն կը ստանանք նուրբատունների թոյլտուութիւնը այդ մասին: Այսուամենայնիւ մենք շատ համակրում ենք Անիի մէջ մի ուսումնարան հիմնվելուն, ուր հայ մանուկները, ունենալով աչքի առաջ աշխարհի հոյակապ տեսարաններ, կարող են լաւ նկարիչներ լինել, գուցէ և լաւ բանաստեղծներ:

մտաւոր և բարոյական կրթութիւնը, որ շատ նախաձեռնի չէ կարելի համարել: Մեծ բարեարարութիւն կը լինէր վաճառականական մանուկ սերունդին, եթէ նրանց համար կը կազմվէին առանձին լսարաններ, ուր չարաթը մի կամ երկու անգամ յաճախելով, նրանք կը սովորէին լեզուներ, և կը վարժվէին գրագրութեան մէջ:

Աշակերտը 10—12 տարեկան հասակում մտնելով մի խանութ, հազիւ թէ 7 տարեց յետոյ դառնում է գործակատար: Երբ նրան ամեն կողմից հաւատարմի են գտնում, այնուհետեւ յանձնում են գործեր, և երբեմն ուրիշ քաղաքներ են ուղարկում ևս ապրանքներ գնելու համար: Բայց հաւատարմութիւնը վաճառականների կարծիքով պէտք է ուրիշ մտքով հասկանալ: Այն գործակատարը հաւատարմի էր, որ կատարում էր իր վաղեմի յիշի բոլոր պատուէրները, թէ և նրանք շատ հեռու լինէին բարոյական յատկութիւններից: Բայց ինչ որ հետաքրքրական է գործակատարների ձգտումների մէջ, դա է նրանց սաստիկ ցանկութիւնը ազատ լինել և իր համար առանձին գործ սկսել: Նրանք խիստ ուշ են ամուսնանում. սպասում են մինչև խանութի տէր դառնալին, փող վատակելին, որ լաւ աղէկայ հետ պատվէին: Ուզում եմ ասել, որ հարուստ աղէկ առնէին:

Գործակատարների կեանքը սաստիկ անվայելուչ կողմեր է ներկայացնում: Յերեկը նրանք խանութից հեռանալ չեն կարող, առաւօտեան ժամը ութից մինչև զիջերվայ ժամը 12-ը զբաղված են մուշտարներով: Կերակրվում են աղայի սեղանի փռչքանքներով, որ բերել էին նրա համար տնից: Բայց մանուկ սիրտը զուարճութիւն է պահանջում, և զիջերը նրանք չը գտնեն, թէ ինչպէս պէտք էր անցկացնել: Գործակատարների կուրք դեռ նոր

Մեզ հաղորդում են, որ օրերուս թիֆլիսում թաղել են լքվածների ձեռքարանի աշակերտներից մէկին, որ բարակացաւից է մեռել: Հանգուցեալը վաղուց խնդրում է եղել ձեռքարանի վարչութիւնից, որ նրան հայրենիք (Թիֆլիս) ուղարկեն, բայց նրան չեն արձակել, մինչև խեղճ տղան անյուսալի դրութեանը չէ հասել: Թաղման ժամանակ հանգուցեալի նախկին ընկերներից մէկը, Ներսիսեան դպրոցի աշակերտ, գերեզմանի վրա մի ձուռ է կարդացել և յայտնել է վերև յիշված իրողութիւնը ձեռքարանի վարչութեան վարժուճքի մասին: Գեորգ քահանայ Թեյմուրազեանը հայոյնով ընդհատել է աշակերտի ձուռը և յետոյ այդ իրողութիւնը յայտնել է սրբազան Ավագովսկուն և Ներսիսեան դպրոցի հոգաբարձութեանը, որ ուսումնարանից արձակել է աշակերտին:

Հնորակալութեամբ ստացանք պ. Գօկտօր Բէյի նոր գրութիւնը «Какъ предохранять и лечить глаза дѣтей» Գրքիցը հրատարակված է այս 1879 թ.ին, Թիֆլիսում: Երաւում է ամեն գրականականների մօտ: Գինը 20 կոպէկ:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒՐԳԻՍՏԻՑ

Վան, 4 սեպտեմբերի

Սեպտեմ. 27-ին բարձրատիպ միւշիք մը (վէլիթի աստիճանով փաշա) եկաւ Վան: Ժողովուրդը անաղին բազմութեամբ դիմաւորեց զինքը: Նորա գալէն առաջ լուր տարածուած էր թէ այդ բարձրատիպ փաշան, ոյր անունը Սամիս փաշա է, հարստահարութեանց առաջին առնելու համար այնպիսի լիազօր պաշտօն մ'ունի, ինչ որ ունի Սայիտ փաշան որ Զէյթունի Ա. Քօմիսէր Մազհար փաշայի պաշտօնանկ ըրաւ և ինքն նորոգ քննութեան ձեռնարկեց: Այս պատճառով ժողովուրդը մեծ անհամբերութեամբ կը սպասէր Սամիս փաշայի գալտեանը, մինչև իսկ վաւերական տեղեկութիւն մը չը կար նորա պաշտօնին նկատմամբ: Սակայն մեծ գաղտնիք մը կար զոր չէինք կրցած մտնել, զի կը մտածէինք թէ մինչդեռ ամենայնպէս պաշտօնին մը դաւաճները խրկուած ատեն նորա ինչ պաշտօն ունենալն լրացած մէջ կը դրուէ, իսկ Սամիս փաշայի պաշտօնին նկատմամբ ոչ մի ծանօթութիւն գրուած չը կար, կը մղուէինք կարծել թէ Սամիս փաշայի պաշտօնը

է բացվել. դա կարող էր ազատել նրանց քաղաքի անարգ փողոցներում թափառելուց կամ Մուշաթի լողի այգիում փողոց ծախանուլուց: Կաթէ, բետաթան, այսպիսի տեղեր չեն մտնում նրանք, որ աչքի չեն ընկալին, որ իրանց կեղծ համեստութեան վերաբերութեանը փաղտէյին մօտ իրանց վարկը չը կտարէին: Պատեւում են միջին և անյայտ տեղեր, ուր կարելի էր ազատ կերպով զբօս անել: Համարեա բոլոր փողոց իշատէ մեծ առևտրական տները գործակատարները ծածուկ սիրուհիներ են պահում, որոնց համար վարձում են առանձին սենյակներ, և նրանց ապրուստի համար նշանակում են ամսական ոսօժիկ, երբեմն աւելի, քան թէ իրանք էին ստանում: Որպէս գործակատարները կողոպտում են իրանց զնաղէյիններին, այնպէս էլ կողոպտում են նրանց ուսու կամ վրացի սիրուհիները:

Առհասարակ գործակատարների մօտաւոր զարգացման մակերևութը խիստ ցած աստիճանի վրա է կանգնած: Ես մի քանիսներին միայն ճանաչում եմ, որ հետաքրքրվում էին գրականութեամբ, լրագիր էին կարդում, և երբեմն գրում էին լրագրական յօդուածներ: Այսպիսիները նրանք են լինում, որ գտնէ որ և կցէ դպրոցում եղել էին: Մնացածները, որպէս սխալներով գրում են և խօսում են իրանց մայրենի լեզուով, այնպէս էլ սխալներով գրում են ու խօսում են բոլոր լեզուներով, որ ծանօթ էին նրանց: Այնուամենայնիւ այդ անուսներին պէտք է փիլիսոփա համարել, իրանց զնաղէյիններն է հետ համեմատելով, որոնք իրանց անունը հազիւ թէ կարող են ստորագրել: Թիֆլիսի վաճառականների մէջ առաջ գործ էր անվում վրաց լեզուն և գրագրութիւնը, իսկ այժմ սովորական էր դառնում ուսուց լեզուն: Խիստ սակաւ խանութ-

կառավարութեան ծանօթ միայն, իսկ ժողովրդեան համար անծանօթ մի պաշտօն է. և որովհետև օգտակար և անկեղծ պաշտօն մը գաղտնի պահելու պէտք չը կար, հետևապէս կը հետեւէր որ Սամիս փաշայի պաշտօնը ժողովրդեան դէմ նիւթուած կամ նիւթուելիք մեքենայութեան մը պաշտօն մ'է: Շատ չանցաւ բոլորովին յայտնուեցաւ այս բան ի հարկէ լուրջ դատել զիտցողաց մէջ: Ահա թէ ինչ է Սամիս փաշայի պաշտօնը:

1. Լրտեսել, հետազօտել և իմանալ թէ արդեօք Հայաստանի հայերն յեղափոխութիւն մը յարուցանելու պատրաստութիւն տեսած են, կամ կը տեսնեն և թէ ինչ միջոցներով:

2. Քօմիսէրներու գալէն առաջ (որք տակաւին կարին են) այնպիսի պատրուակեալ և կեղծու պատրի դրութեան մը մէջ դնել զկառավարութիւն, որ Քօմիսէրներու աչքին երևնայ ժողովրդասէր, հարստահարութեանց անկեղծ թշնամի և բարեկարգութեան ձգնարաւ բարեկամ:

3. Հայոց ազգութիւնը ջնջելու, Հայաստանի կարեւորութիւնը ոչնչացնելու և բոլոր հայոց ապագայ անկեղծութիւններն փճացնելու մի նոր, հնարագիտական, արտաբոլտալ չը յայտնուող և փութով գործադրելի յատակագիծ չինել և զայն գործադրութեան դնել:

Մինչ հայերը կը սպասեն որ Անգղիոյ հովանաւորութեան ներքե թիւրք կառավարութիւնը բարենորոգումներ գործադրել սկսի, ընդհակառակին կը տեսնեն որ թիւրք կառավարութիւնը հայերն անհետացնելու և հայկական գոյութիւնը և անունը ջնջելու նոր յատակագիծներ կը չինէ ու զանոնք կը գործադրէ: Թէ ինչ ապացոյցներ կան հաստատելու համար Սամիս փաշայի վերոյիշեալ պաշտօն ունենալն, հարկ չը կայ բացատրել, զի եթէ թրււները զանոնք, տարիներով հաստատուած ձգնարաւորութիւն մը նորէն հաստատել երևելու ունայն աշխատութիւնը թափողի մը կը նմանիմք: Միայն մէկ քանի բան յիշել բաւական կը համարվիմք:

1. Սամիս փաշայի պաշտօնին յայտնի, այսինքն պաշտօնապէս յայտարարուած չը լինեն մէկ ապացոյց է:

2. Սամիս փաշան Վան մօտ չը մտած սկսաւ ամեն կողմէն քրէրդեր ժողովել և Վան քաղաքին մէջ լեցնել հակակշուռ համար հայոց մեծամասնութիւնը և զօրացնելու համար քրէրդ տարրը հայկական տարրին դէմ: Մտաղիլ է մինչև իսկ քրէրդ պաշտօնեային նստեցունել կառավարութեան զանազան ատենապետներ մէջ, որպէս զի քրէրդեր իրը ազգ, իր ժողովրդական մի մաս ներկայացնէ, մինչդեռ մինչև ցարդ քրէրդեր նկատուած են ինչպէս որ են իրօք, բարբարոս, կիսափայլերի և երկրին վնասակար մի պատահաւ, քան իր մի ժողովուրդ, և երբէք ներկայացուցիչ ունեցած չեն կառավարութեան դուռը:

3. Որչափ բողոքներ և խնդրագրերն են մատուցին հայերը Սամիս փաշայի, նա ոչ միայն չը լսեց, այլ և կարեւորութիւն իսկ չը տուաւ:

4. Կարոյ ճանապարհին վրա մինչև Վան իրեն

ներ կարելի է գտնել, որոնց մէջ հաշուապահութիւնը և գրագրութիւնները լինէին հայոց լեզուով: Կա թիֆլիսի վաճառականների աններկի թիւթութիւններից մէկն է. Ալթման գործակատարները, որ ապապայ վաճառականները պէտք է լինեն, ամենին հակումն չեն ցույց տալիս մայրենի լեզուի և գրութեան մտցնելուն առևտրական գործերի մէջ: Նրանք խօսում են մուշտարիների հետ այն լեզուով, ինչ ազգութեան որ պատկանում են,—ուրիշ հետ ուսուցէին, վրացու հետ վրացերէն, և մինչև անգամ վրացերի օտի, լեզուով, չէրէզիլ և կօպիտ թարգմանալի հետ նրանց լեզուներով,—բայց ոչ երբէք հայերէն: Գործակատարները երբէք չեն փոխում իրանց վարպետին, որի մօտ սկզբից աշակերտել էին, և այս պատճառով նրանց առևտրական գիտութիւնը մնում է միակողմանի: Ինչ տեսակ ապրանքներ էր ծախում վարպետը, նոյն տեսակ ապրանքների խանութ է բաց անում իր համար և գործակատարը, եթէ մի օր կը յաջողվէր նրան առանձին առևտուր սկսել: Ունայն նրանցից պատկանում են զնաղէյին աղէկայ կամ մօտ աղգականի հետ, ունայն վերջը ընկերանում են նրա հետ: Առհասարակ մեր վաճառականները օգնում են իրանց հաւատարմով գործակատարներին, և ցանկանում են, որ նրանք փողի տէր լինեն: Բայց գործակատարը այս համակրութեանը արժանանում է երկար տարիների զառն աշխատութիւններից յետոյ:

Կառնում եմ դէպի արհեստագործներ: Արհեստագործների դասը թիֆլիսում դեռ պահպանել է իր կազմակերպութեան փաղեմը: Բոլոր արհեստագործները, նախկին իրանց պարապմունքի տեսակին, բաժանված են զանազան դաս-

պատահած գործը առաջակապետ քրէրդերն փոխանակ ձերբակալու, մեծ պատուով քաղաքից և խրախուսեց զիրենք իրենց ընթացից մէջ: 5. Նորա մօտ Վան օր, երբ հայոց պատգամաւորութիւնը իրեն ներկայացաւ, Սամիս փաշան խիստ ցուրտ ընդունելութիւն մը ընելով համարձակվեցաւ ասել թէ զիտցէք ձեր այդ գրգռիչ մտքերն, որով իբրեւ յատուկ ազգ կը ներկայանաք (ըսել կուզէր թէ ինչպէս կը դադար իբր զատ ժողովուրդ, դուք որ ապագայ չունիք): Պատգամաւորութիւնը ոյր զլուսն էր Ներսիսեանի փառաբան լուսնութեամբ խիզախեց պատասխանել այն խօսքին:

6. Որովհետև Սամիս փաշան յատուկ նպատակ ունի ջնջել հայոց ապագայ յոյսերը և ազատութեան գաղափարն, այդ ոգւով ահա յիշեալ հայ պատգամաւորութեանը յորդոր կարդաց որ մասնաւոր փոյթ տանեն հայոց մէջ առևտրանի ընթերցումը զարգացնել, ասելով թէ խօսեցէք ձեր ժողովրդեան որ շատ յաճախ կարող առևտրանալ, զի նա շատ լաւ գիր է, շատ աղէկ բարոյական ունի և այլն:—Տեսէք թէ մինչև ինչ խորքեր կը թափանցէ իւր յատակագիծն գործադրելու համար: Սամիս փաշան գիտէ որ առևտրանը (ծուռ մեկնուելով) կոյր և անվախճան հնազանդութիւն կը պատուիրէ, այդ պատճառով կը խրատէ յաճախ կարդացնել ժողովրդեանը, զի նկատել է թէ ինչ տխուր տպագրութիւն արեր է հայոց վրա առևտրանը երբ թիւր մեկնուած ու քարոզուած է և թէ ինչպէս հայերը դիակ դարձուցեր է, և մանաւանդ որ դարձեալ նոյնպէս ծուռ մեկնուելուն տարակոյս չունի: Ուստի հայոց կրօնքն անգամ ձեռք կառնու հայոց ազգութիւնը ջնջելու համար:

7. Քանի որ Սամիս փաշան Վան մօտ չէր, կառավարութիւնը բաւական կարեւորութիւն մը կուտար բողոքողաց և զրկելոց զանգառներուն, մանաւանդ ներկայ սովէն տանուող մասի խնդիրներուն: Իսկ այժմ յորմէ յետէ Սամիս փաշան Վան մօտ է, ալ ամենին կարեւորութիւն տալ չը կայ, այլ ընդհակառակին կը վնասուին որոնք որ կառավարութիւնէն իրաւունք և չնորս խնդիր համարվան:

8. Սամիս փաշայի գալուստը սպասուած օրերն երբէք հարստահարութիւն չը գործուեցաւ ոչ մի կողմ, զի նախ կը կարեւոր թէ հարստահարութեանց առաջին առնելու համար կը գայ: Բայց երբ Վան հասաւ և նորա պաշտօնը խնայուեցաւ, վերջին աստիճան սաստկութեամբ զգնել, կողոպտել սկսան քրէրդերն, կարծես թէ մասնաւոր հրահանգով մը:

9. Հայտարարելի Ալի Աղայի մանչ Մուսա աղան որ 35 զիւր հիւնդ անելով և անթիւ կողոպտանելով ձգել Պարսկաստան փախել էր, փոխանակ պատմուող զայն, դարձեալ կանչեց և իւր հօր տեղ իջ Աղա ու սի կրօնի) կարգեց ամսական 2000 դրուշ ոսկի դրամ թողակ

սակարգերի, որոնք ընդհանուր անունով կոչվում են «Կապուշ» (1): Օրինակ, գերձակները, կօշակապները, հիւաններ, դարբինները, ոսկերիչները և այլն, առանձին առանձին համարակներ են ներկայացնում: Իւրաքանչիւր համարակներ ունի իր օգուտաբաշխան, այսինքն վարպետների զվարուրին, որին յարգում են, որի հեղինակութեանը հնազանդում են և որի մի խօսքը վճռում է արհեստագործների մէջ պատահած վեճերը: Իւրաքանչիւր համարակներ ունի այլ և իր առանձին գործը, հանդիսաւոր օրերում նրանք հաւաքվում են այդ օրերի ներքոյ և որովհետև են միւս համարակներին իրանց զվարակների գոյներով: Գրօշակների վրա նկարված է սովորաբար այս և այն սուրբի պատկերը, որի պաշտպանութիւնը վայելում է համարակները:

Թիֆլիսում համարակները յիշեալ կազմակերպութիւնը պահպանել էին դեռ ևս 15—20 տարի առաջ: Բայց այն օրից, երբ արհեստագործների համար հիմնվեցաւ առանձին դատարան (судебная управа) ուստաբաշխները իրանց նշանակութիւնը կորցրին, և այժմ համարակներն համարեա թէ անուսն է մնացել:

Մեր արհեստագործները մի և նոյն կերպով են պատրաստվում, որպէս մեր վաճառականները: Արհեստ սովորել ցանկացող տղան մանկութիւնից որպէս աշակերտ մտնում է մի վարպետի մօտ: Դանազանութիւնը նրա մէջն է միայն, որ վաճառականը իր աշակերտի համար ժամանակ չէ որոշում, իսկ արհեստագործը ընդունում է աշակերտին մի քանի տարվայ պայմանով: Վարպետը

*) Հաւանք է արարական բառ է, նշանակում է համարակներ կամ մի և նոյն գործով աշխատողներ:

Յ Ա Յ Տ Ա Դ Ա Դ Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ն Ե Դ

ՍԵՆՏԱԿՆԵՐ վարձով են տրվում կարասիքներով, բոլոր յարմարություններով, ճաշով և առանց ճաշի: Մանաւանք ՅԱՐՄԱՐ ԵՆ ՕՏԱՐԱՔԱՂԱՔԱՅԻ ՎԱՅԱՌԱԿԱՆՆԵՐԻ Համար: Սենտակները գտնվում են Նորաշենակայա փոսիցի վրա, Պուլիցի փողով: Գնի մասին նոյն տեղը կարելի տեղեկանալ տանտիրոջից:

1-2

ԹԻՖԼԻՍԻ ԱՐՀԵՍՏԱՌՈՐՆԵՐԻ ԿԼՈՒԲԻ ԳԵԼ՝ ԽԱՌՈՐՆԵՐԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ յայտնում է կուբի պ. անդամներին, որ ի նկատի ունենալով կուբի ՀԻՂԵՆՑ վառվածք ընկարան ի կարգի բերելը, այսուհետև ԲՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՐԵՎԱՆԵՐ ԿՐՆՆԱՆԿՆԵՐ և ԱՌԱՋԻՆ ԵՐԵՎԱՆԵՐ ԿՐՆԻ ԿԻՐԱԿԻ ղեկավարներ 2-ին, որի ժամանակ կը լինի երաժշտություն և սազանդար ԱՐԴՈՒՄԻ ԲԱՂԻ: Հիւրերը կանոնադրության համեմատ կուբի անդամի երԱՇԽԱՌՈՐՆԵՐԱՄԻ են ընդունվում: Կանայք ՄՈՒՑԻԻ Համար 50 Կ. են վճարում, իսկ տղամարդիկ 1 ր. 50 Կ.: ՀԱՎԱՌՈՒՄԻ Ձեռն Հետեւան է. ղեկավարանները պաշտոնական հաշուառներով և էպոլետներով, միւսները սե կամ ժողովրդական շորով: ՁՈՐԵՔՇԱՐԹԻ ղեկավարներ 5-ին նշանակված է ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՄԱԿԱՆՆԵՐԻ: Պարտերը պէտք է Ձեռնոցներ ունենան:

1-4

ԹԻՖԼԻՍԻ ԲԱՂԱՔԱՅԻՆ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ յայտնում է, որ Հիւրանոցատեղերը, ուտելի-ղէններ խնամքատեղերը, խմիչքներ կրկնակներ ունեցողները և դրանց տեսակ առևտրականները պարտաւոր են ներկայ տարվայ մինչև նոյեմբերի 15-ը վերցնել թողլատուղ վըկայականներ, հախտակ դէպքում բոլոր այդ տեսակ հիմնարկությունները կը փակվեն:

2-3

Կենտրոնական Գրախմուռնուցում Գլխավոր փողոցի վրայ, Արծրունու Գալլերէյուս աճառվում են հետեւեալ նոր գրքերը:

1. Կարմիր լապտեր, փղերի մանկանց ընթերցանութեան համար. Թարգ. օր Ն. Տէր-Մարկոսեանի պատկերազարդ և կազմած. Գ. — Բ. 50 Կ.
2. — նոյնը առանց կազմի. — Բ. 30 Կ.
3. Թաւամաղ մեղու, փղերի մանկանց ընթերցանութեան համար. Թարգ. օր Ն. Տէր-Մարկոսեանի. պատկերազարդ և կազմած. — Բ. 40 Կ.
4. Նղբայր և քոյր մանկական վէպ. Թարգ. Զ. Մանրեանի պատկերազարդ և կազմած. — Բ. 30 Կ.
5. Հակայական ձեռքեր. մանկական վէպ, Թարգ. Զ. Մանրեանի, պատկերազարդ. — Բ. 10 Կ.
6. Փարոս Հայաստանի. պատկերազարդ հանդէս ընտանեկան ընթերցանութեան համար. — Բ. 1 Կ.
7. Փարոս աղբար Հայաստանի ճանապարհորդ. Գործ. Գ. Վ. Սրուանձտեանց. — Բ. 1 Կ.
8. Նրկունք իններորդ դարու. գործ Մերենցի. — Բ. 1 Կ.
9. Պատանեկան ներշնչանքներ, գործ. Հրանտ Սատուրի. — Բ. 60 Կ.
10. Մի կաթիլ արտոյր, գոր կը հեղու. Միսակ Հայ մեկնիրն վրայ. — Բ. 35 Կ.
11. Սամուէլ Մուրատեանի կտակի խնդիրը, դատաւարութիւն Ս.Արծրունու. — Բ. 50 Կ.
12. Ուսումնարանի առողջապահութեան հարցեր, բժ. Ա. Բաբայեանի. — Բ. 1 Կ.
13. Մարմնակազմական կամ անատոմիական բարարան Լատինէրենից և Ռուսերենից Հայերեն. բժ. Լ. Տիգրանեանցի. — Բ. 1 Կ.
14. Կրօնք. հոգեբանական հետազոտութիւն Ս. Մանրեանի. — Բ. 1 Կ.
15. Հայկական թատրոն. Վուլքի իմ վէպեր, Ֆարս երեք պատկերով գործ. Մ. Տէր Գրիգորեանցի. — Բ. 40 Կ.
16. Բեքեր բիճու հանաքը. Օպերետա մի գործողութեամբ, Թարգ. Ն. Լալայեանցի. — Բ. 25 Կ.
17. Աշնանային երեկոյ գիւղում, վորդիլ մէկ արարուածով, փոխադրութիւն Գ. Շահբազադեանի. — Բ. 25 Կ.
18. Բունի ամուսնութիւն. կոմիդիայ մէկ արարուածով, Թարգ. Գ. Չաքերեանի. — Բ. 40 Կ.
19. Ժանո և Ժանէտ օպերա-փողովիլ, Թարգ. Գ. Շահբազադեանցի մէկ գործողութեամբ. — Բ. 40 Կ.
20. Պէպո. կոմիդիա երեք արարվածով, գործ. Գ. Սուրուկեանի. — Բ. 30 Կ.
21. Պառաւելներն խրատ. վորդիլ մէկ արարվածով Մ. Տէր Գրիգորեանի. — Բ. 50 Կ.

Նոյն տեղը վաճառվում են ամենայն տեսակ դասագրքեր Հայերէն, Ռուսերէն և օտար լեզուներին, դասական պետոյքներ ուսումնարաններին և աշակերտների համար, Հայերէն, Ռուսերէն և Գաղղերէն վրայաւանութիւններ, ամենայն հասակի ընթերցանութեան և գիտութեան զանազան ձևերին վերաբերեալ գրքեր. պատուէրները կատարվում են ամենայն արագութեամբ: Օտարազգաբանցիք իրանց պահանջները պէտք է ուղարկեն հետեւեալ հասցեով. „Въ Тифлисъ. Въ центральную книжную торговлю“

5-6

«МОДНЫЙ БАЗАРЪ» խանութում ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ ԳԱԼԵՐԵՈՒՄ մեծ զինուորի ծախվում են. կաշեմերի կանանց սե շորեր, ամենանոր ձևի, ձմերային զվարկներ, փետուրներ, զանազան ծաղիկներ բալի շորերի համար, զվեր զարդարանքներ, ժապուէներ, կորսետներ, ձմերային տնային հողմթափներ, տղամարդկեանց ցիլինդրներ: Նոյն տեղը պատուէրներ են ընդունվում կանանց զվարկներ և զվեր ուրիշ զարդարանքների համար:

1-3

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԱՍՏՈՒԱԾՆՈՒՆՉ ՍՈՒՐԻ ԳՐՈՑ ՀԻՆ ԿՏԱԿԱՐԱՆԻ Պ ա ղ ե ս տ ի ն ու ա շ խ ա ր հ ա ջ ո յ յ ո վ — Աշխատարկութիւն Թարութիւն քահանայի Պապիւնանց. Գին է 60 կոպէկ. 10-նէ աւելի գնողների համար 50 կոպ: Ցանկացողը կարող են դիմել հետեւեալ հասցեով. Въ Москву, Армянский пер. д. Армянской церкви. Священнику Артемию Яковлеви-чу Попову.

4-5

- ՋԱՔ. ԳԻՐԳՈՐԵԱՆԻ ԿՈՎԿԱՍՏԱՆ ԳՐԱՎԱՆՔԱՌԱՆՈՑՔ՝ ստացել է
- 1 Սրուանձտեանց-ՓՈՐՈՍ ԱՂԲԱՐ 1 ր. 25 Կ.
 - 2 Ս. Մանրեանց-ՆԻՐՈՒՐ ՀՈՎԵԲԱՆԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՕՏՈՒԹԻՒՆ 1 ր. —
 - 3 Բժիշկ Ա. Բաբայեանց ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԱՌՈՂՋԱԿԱՆ ՀԱՐՅԵՐ 1 ր. —
 - 4 Ա. Բահթարեանց-ԳԵՐԱԿԱՆ ՆՈՒԹԻՒՆ ԱՇԽԱՐՀԻԿ ԼԵՋՈՒԻ — 25 Կ.
 - 5 Նրկաթէ ԳԻՄԱԿԱՆ ՄԱՐԻԸ ԵՒ ԱՆԵՏԻՔ ՊԱՏՐԱՐԸ ՀԱՅՈՑ 1 ր. —
 - 6 Յիշմանանի-ՀՐԱՍԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՔՈՒՄՆ Ա. 1 ր. 15 Կ.
 - 7 Փարոս 1879 — — — Բ. 1 ր. —

ОТКРЫТА ПОДПИСКА

на 1880 годъ

НА ЕЖЕДНЕВНУЮ, БЕЗЦЕНЗУРНУЮ, ПОЛИТИЧЕСКУЮ И ОБЩЕСТВЕННУЮ ГАЗЕТУ

„РУССКІЙ КУРЬЕРЪ“

Газета будетъ выходитьъ ежедневно, въ форматѣ нашихъ большихъ газетъ, по слѣдующей программѣ: постановленія и распоряженія правительства; телеграммы, обзоръ политическихъ, со- бытій и общественной жизни; обсужденіе вопросовъ дня; военныя извѣстія; мнѣнія русской и ино- странной печати по данному вопросу и сущность руководящихъ статей; иностранныя извѣстія по русскимъ и заграничнымъ источникамъ; извѣстія изъ славянскихъ земель. Жизнь Россіи: наши домашнія дѣла; корреспонденціи; народное образованіе; внутреннія извѣстія; хроника; хроника научная, литературная и художественная: театральныя и музыкальныя извѣстія; судебная хро- ника. Историческій листокъ; разныя извѣстія; биржевыя, желѣзно-дорожныя, торговыя и др. свѣдѣнія; справочныя извѣстія.

Подписная цѣна съ пересылкой и доставкой въ Москвѣ и на города:

На годъ	6 руб.
„ полгода	4 „
„ 3 мѣсяца	3 „
„ 1 мѣсяцъ	1 „

За границу плата вдвое.

ПОДПИСКА ПРИНИМАЕТСЯ: въ Москвѣ, въ конторѣ редакціи газеты „РУССКІЙ КУРЬЕРЪ“, Столешниковъ пер., д. Рожнова; въ конторѣ изданія газеты—у Москворѣцкаго моста, въ Д. Н. П. Ланина, въ его конторѣ, и у всѣхъ извѣстныхъ книгопродавцевъ Москвы въ С.—Петербургѣ—въ книжномъ магазинѣ Исакова и картографическомъ заведеніи Ильина.

Гл. издательство благословляетъ адресовать свои требованія исключительно въ контору изданія газеты „РУССКІЙ КУРЬЕРЪ“—Москва, Москварыцкій мостъ, домъ Ланина, при его конторѣ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

բոլոր եւրոպական լրագիրների համար Մոսկվայում (Центральная контора объявлений для всѣхъ европейскихъ газетъ въ Москвѣ, Большая Дмитровка, д. Вучумова) ԲՆԿՈՒՆՈՒՄ է յայտարարութիւններ ԲՈՒՐ ուս և արտասահմանեան ԼՐԱԳԻՐՆԵՐԻ համար խմբա-գրական ԳԵՐԻՈՎ, նշանաւոր ՋԻՋՈՒՄՆԵՐՈՎ:

Ռուսաց ամենօրեայ, շաբաթական, պատկերազարդ և ծաղրական լրագիրների ԳԼԽԱՌՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ: ԱՄԵՆՈՐԵԱՑ ՅԱՐԱՔԵՐՈՒԹԻՒՆ ունի բոլոր ուսաց և արտասահմանեան ԼՐԱԳԻՐՆԵՐԻ հետ: Ցայտարարութիւններ ընդունվում են նոյնպէս բոլոր գաւառական լրա-գիրների համար: Թարգմանութիւնները ՁԻՒ են լինում: Իւրաքանչիւր յայտարարութեան հա-մար ԱՊԱՅՈՒՑԱԿԱՆ № է ուղարկվում:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԱՆՎԱՐԱ ԵՆ ԿԱԶՄՎՈՒՄ:

ԲԱՅԱՆՈՐԻԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ընդունվում է բոլոր լրագիրների համար:

8-15 (4)

Գունդեան հրապարակի վրա, ցերիի աջ կողմը, բացված է մեծ թանգարան շէՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Այս թանգարանը պարունակում է իր մէջ հազար տեսակից աւելի առարկաներ, նրանց թւում մինչև 500 լուսադրօշմ (стереоско-пическихъ) տեսարաններ: Մուգեւմի մէջ գտնված առարկաների մէջ մանաւանդ նշանաւոր են՝ գլխաւ հաւաքած քեւնան. հնդկական խորան ծի-ծաղեւը համար, մի արկիկ երգող կօլիբրիով (Թաւուն), մեքենայական կուկ-րուլթաւուն, եղիսունի Ֆօնօգրաֆ՝ խո-տող մեքենա, նշանաւոր մարդկեանց կիտա-ճաններ, երգող մեքենայական թռչուններ, մե-մեղէն Ֆիգուրաներ և այլն:

Մ ու տ ք ի զինը 30 Կ: Ներխանները 20 կոպէկ են վճարում:

ԹԻՖԼԻՍԻ ԲՈՒՐ ՀԱՅ ԳՐԱՎԱՅԱՌՆԵՐԻ ՄՕՑ ԾԱԽՎՈՒՄ ԵՆ՝

Երկու Բարեկամ գործ Օտտակար Ըսուպիլացի Գ. է 25 Կ. Ի ընէ՝ վէպ Ֆրանց Հոֆմանի. Գ. է 40 Կ. ապագրութեան համար արդէն պատրաստ է Ֆրանսական մատենադիր Էմիլ Գարօրի-ոյի ձևէ կօք՝ վէպը, որ բաղկ. է 450 ե-րևից:

Պատրաստվում է տպագրութեան համար Նէկպերի ձտտէլօ՝ ողբերգութեան հայ թարգմանութիւնը:

3-5

ԹԻՖԼԻՍԻ ԲԱՂԱՔԱՅԻՆ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ յայտնում է, որ իր ներկայութեամբ լինելու են հետեւեալ վճական աճառողները առանց կրկնա-ձուրդի. 1) Նոյնմերի 24 Հալաբարի քաղաքային ամարանոցի մի բաժինը 1890 դեկտեմբերի մեծու-թեամբ և մի ուրիշ բաժինը 257 դեկտեմբերի մե-ծութեամբ կապալով տալու. Ժամանակամիջոցը 1880 թ. յունվարից մինչև 1883 թ. յունվար: 2) Գեկտեմբերի 7 (1879 թ.) Կար գետի վրա քա-ղաքի գծի մէջ բերվող գետնների եկամուտի ըս-տանալը կապալով է արվելու: Ժամանակամիջոցը 1880 թ. յունվարի 26-ից մինչև 1883 թ. յուն-վարը: 3) Գեկտեմբերի 7-ին 1879 թ. վերայից վերև գտնված նաւը կապալով տալու համար, Ժամանակամիջոցը 1880 թ. յունվարի 26-ից մին-չև 1883 թ. յունվարը: 4) Գեկտեմբերի 4-ին 1879 թ. կառապաններից ստացված եկամուտը կապալով տալու համար: Ժամանակամիջոցը 1880 թ. յուն-վարից մինչև 1883 թ. յունվարը: 5) Գեկտեմբերի 1-ին 1879 թ. ձիաներից յօդուտ քաղաքի ստաց-ված մուտքը կապալով տալու. Ժամանակամիջոցը 1880 թ. յունվարի 1-ից մինչև 1883 թ. քաղա-քային կշիռքից ստացված եկամուտը կապալով տալու համար: Ժամանակամիջոցը 1880 թ. յուն-վարի 26-ից, մինչև 1883 թ. յունվարի 1-ը: Այս բոլոր կապալների պայմանները ցանկացողները կարող են տեսնել քաղաքային վարչութեան մէջ ամեն օր, քացի տօն օրերից առաւօտեան 10 ժա-մից մինչև 2-ը կէս օրից յետոյ:

6-9

Մի երկուսարդ, որ երկար ժամանակէ ի վեր պարապել է պատկիկով, կամեում է մանաւոր ընտանիքներում կամ ուսումնարան-ներում կրկնութիւններ անել զինապիական բոլոր առարկաներից: Հասցէն հարցնել «Մը-շախի» խմբագրատանը: